

König proti Slovensku, rozsudek ze dne 20. 1. 2004

Stěžovatel: König

Žalovaný stát: Slovensko

Číslo stížnosti: 39753/98

Datum: 20.01.2004

Článek Úmluvy: čl. 25

čl. 27

čl. 41

čl. 44

čl. 5

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: osobní bezpečnost, zákonné zatčení nebo uvěznění, zákonnost zbavení svobody

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

ČTVRTÁ SEKCE

20. ledna 2004

VĚC KÖNIG

(Rozsudek ve věci König v. Slovensko)

Evropský soud pro lidská práva - Čtvrtá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci Nicolas Bratza, předseda, M. Pellonpää, V. Strážnická, R. Maruste, S. Pavlovski, L. Garlicka, J. Borrego Borrego a dále M. O’Boyle, tajemník sekce, po projednání na neveřejném zasedání ve dnech 2. prosince 2003 a 16. prosince 2003 vynesl později uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 39753/98) proti Slovenské republice předložená Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle bývalého čl. 25 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) slovenským občanem Erichem Königem (dále jen „stěžovatel“) dne 19. května 1997.
2. Stěžovatel, jemuž byla poskytnuta právní pomoc, byl zastoupen M. Kuzmou, advokátem provozujícím praxi v Košicích. Slovenská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svým zástupcem P. Vršanským, jehož v této funkci nahradil od 1. dubna 2003 P. Kresák.
3. Stěžovatel zejména tvrdil, že vnitrostátní orgány nerozhodly o jeho žádosti o propuštění z

vazby podané 24. února 1997.

4. Stížnost byla přidělena Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl k posouzení případu (čl. 27 § 1 Úmluvy) vytvořen senát, jak stanoví ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.
5. Dne 1. listopadu 2001 Soud změnil složení svých sekcí (ustanovení 25 § 1 Jednacího řádu Soudu). Tento případ byl přidělen nově vytvořené Čtvrté sekci (ust. 52 § 1 Jednacího řádu Soudu).
6. Rozhodnutím ze dne 13. května 2003 Soud prohlásil stížnost za částečně přípustnou.
7. Stěžovatel i Vláda předložili připomínky k meritu věci (ustanovení 59 § 1 Jednacího řádu Soudu).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Okolnosti případu
2. Stěžovatel se narodil v roce 1970. Odpykává si trest ve věznici v Ilavě.
3. Dne 17. října 1995 byl stěžovatel zatčen policií, jelikož byl podezřelý, že zavraždil taxikáře. Bylo zahájeno trestní řízení a na stěžovatele byla v této souvislosti uvalena vazba.
4. Hlavní líčení před Krajským soudem v Košicích se konalo 24. února 1997. Ve své závěrečné řeči stěžovatel požadoval, inter alia, aby byl propuštěn z vazby. Téhož dne usvědčil Krajský soud v Košicích stěžovatele z vraždy a z neoprávněného ozbrojení a odsoudil jej ke dvanácti a půl rokům odnětí svobody. Ani v rozsudku, ani v protokolu není zmíněna stěžovatelova žádost o propuštění. Za podmínek vnitrostátního práva zůstal stěžovatel ve vazbě do té doby, než nabyl účinnosti rozsudek o jeho odsouzení.
5. Ve dnech 25. dubna a 14. června 1997 se stěžovatel proti rozsudku krajského soudu odvolal.
6. Dopisem datovaným 12. května 1997 stěžovatel informoval předsedajícího soudce Krajského soudu v Košicích, že trvá na své žádosti o propuštění z vazby ze dne 24. února 1997.
7. Dne 2. července 1997 Nejvyšší soud odvolání zamítl. Rozsudek odsuzující stěžovatele se téhož dne stal konečným.
8. Ve dnech 29. října 1997 a 25. března 1998 předseda Krajského soudu v Košicích a Ministerstvo spravedlnosti připustili v odpovědi na stěžovatelovu stížnost, že nebylo přijato žádné rozhodnutí o jeho žádosti o propuštění podané při hlavním líčení u krajského soudu 24. února 1997.
9. Relevantní vnitrostátní právo

Zákon o trestním řízení

15. Ustanovení § 72 odst. 2 stanoví, že obviněný má právo podat žádost o propuštění z vazby kdykoliv. O takové žádosti musí být neprodleně rozhodnuto. Pokud byla taková žádost zamítnuta, může ji obviněný obnovit čtrnáct dní poté, co se relevantní rozhodnutí stalo pravomocným, pokud se žádost neopírá o jiné důvody.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 5 § 4 Úmluvy
2. Stěžovatel si stěžoval, že slovenské orgány nerozhodly o jeho žádosti o propuštění ze dne 24. února 1997. Odvolal se na článek 5 § 4 Úmluvy, který stanoví:

„Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.“

17. Vláda tvrdila, že stěžovatel předložil svou žádost o propuštění 24. února 1997, to znamená ve

stejný den, kdy soud první instance jej odsoudil pro trestný čin a uložil mu trest odnětí svobody. Nejvyšší soud později zamítl stěžovatelovo odvolání proti tomuto rozsudku. Podle názoru Vlády bylo třeba od 24. února 1997 pohlížet na stěžovatelovo zadržení jako na případ spadající pod ustanovení článku 5 § 1 písm. a) Úmluvy, to jest „zákonné uvěznění ... po odsouzení příslušným soudem“, navzdory tomu, že v té době stěžovatel i nadále setrval ve vazbě za podmínek vnitrostátního práva. Vláda se domnívala, že záruky článku 5 § 4 se obecně nevztahují na osoby, které byly zákonným způsobem zbaveny svobody po odsouzení příslušným soudem. Vláda dospěla k závěru, že článek 5 § 4 Úmluvy nelze aplikovat na stěžovatelův případ po vynesení rozsudku Krajského soudu v Košicích 24. února 1997.

18. Stěžovatel tvrdil, že předložil svou žádost o propuštění ještě před svým odsouzením soudem první instance. Na každý pád i po svém odsouzení u první instance zůstal ve vazbě. Až do právní moci svého odsouzení měl stěžovatel právo podle § 72 odst. 2 trestního řádu podat kdykoliv žádost o propuštění, jakož i právo na to, aby o jeho žádosti bylo rozhodnuto neprodleně. Stěžovatel dospěl k závěru, že článek 5 § 4 je třeba na jeho případ aplikovat a že nerozhodnutí o jeho žádosti o propuštění znamená porušení tohoto ustanovení.
19. Soud připomíná, že i když se záruky habeas corpus uvedené v § 4 článku 5 vztahují na všechny případy zbavení svobody uvedené v prvním paragrafu článku 5, obsah závazku uloženého smluvním státům článkem 5 § 4 nebude nezbytně stejný za všech okolností a pokud jde o každou kategorii zbavení svobody (viz X. v. Spojené království, rozsudek ze dne 5. listopadu 1981, Serie A č. 46, str. 22, § 52). Zejména pokud vnitrostátní soud, po odsouzení osoby pro trestný čin, uloží fixní trest odnětí svobody za účelem potrestání, pak dohled vyžadovaný článkem 5 § 4 je inkorporován v tomto soudním rozhodnutí (viz Waite v. Spojené království, č. 53236/99, § 56, 10. prosince 2002).
20. V daném případě Krajský soud v Košicích odsoudil stěžovatele pro dva trestné činy a potrestal jej fixní lhůtou odnětí svobody. Krajský soud však nerozhodl, a o tom nebylo mezi stranami sporu, o žádosti o propuštění, kterou stěžovatel předložil před vnesením rozsudku. Při neexistenci rozhodnutí o takovéto žádosti setrval stěžovatel technicky i nadále ve vazbě na základě rozhodnutí, jež bylo přijato při odlišné příležitosti před vnesením rozsudku krajského soudu.
21. Za těchto okolností nelze mít za to, že kontrola vyžadovaná článkem 5 § 4 byla inkorporována v rozsudku Krajského soudu v Košicích od okamžiku jeho vnesení 24. února 1997. Tato kontrola se stala účinnou až 2. července 1997, když Nejvyšší soud zamítl stěžovatelovo odvolání a kdy se rozsudek krajského soudu stal pravomocným. Kromě toho předseda Krajského soudu v Košicích a Ministerstvo spravedlnosti připustili, že ke stěžovatelově žádosti o propuštění ze dne 24. února 1997 nebylo přijato žádné rozhodnutí.
22. Jelikož zdržení o více než čtyři měsíce mezi vnesením rozsudku ze dne 24. února 1997 a jeho konečným účinkem v důsledku rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2. července 1997 nelze pokládat za slučitelné s požadavkem rychlosti zakotveným v článku 5 § 4 Úmluvy, musí Soud učinit závěr, že toto ustanovení bylo porušeno.
23. Aplikace článku 41 Úmluvy
24. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

24. Stěžovatel zprvu tvrdil, že jeho odsouzení bylo arbitrární, a navrhoval, aby byla provedena rekonstrukce trestného činu a aby byly provedeny další důkazy, aby tak mohl prokázat svou nevinu.
25. Soud poznamenává, že není oprávněn jednat v souladu se stěžovatelovou žádostí, což na každý pád nemá vztah k rozsahu případu určenému rozhodnutím o přípustnosti ze dne 13. května

2003.

26. Stěžovatel rovněž požadoval náhradu škody a úhradu nákladů a výdajů.
27. Škoda
28. Stěžovatel požadoval 1 000 000 EUR jako náhradu morální újmy. Tvrdil, že v důsledku trestního řízení, jež vedlo k jeho odsouzení a k porušení jeho práv v kontextu s tímto řízením, byla závažně poškozena jeho čest a dobrá pověst.
29. Vláda měla za to, že neexistuje žádná příčinná souvislost mezi požadovanou škodou a údajným porušením článku 5 § 4 Úmluvy.
30. Soud poznamenává, že výše nalezl procesní porušení článku 5 § 4 a že nebyla nalezena hmotně právní nezákonnost. S přihlédnutím ke zvláštním okolnostem případu se Soud domnívá, že nález porušení je dostatečným spravedlivým zadostiučiněním za každou morální újmu utrpěnou stěžovatelem.
31. Náklady a výdaje
32. Stěžovatel, který obdržel 355 EUR v rámci právní pomoci od Rady Evropy v souvislosti s prezentací tohoto případu, požadoval navíc 228 EUR. Tato částka odpovídala dodatečným poplatkům a výdajům jeho advokáta.
33. Vláda uvedla, že požadovaná částka je neodůvodněná, protože stěžovatel nepředložil na její podporu žádný doklad.
34. Po posouzení na základě ekvity Soud přiznává stěžovateli 200 EUR jako dodatek k částce, která již byla poskytnuta v rámci právní pomoci od Rady Evropy.
35. Úroky z prodlení
36. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení vycházely z marginální úrokové míry pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Prohlašuje 6 hlasy ku 1, že byl porušen článek 5 § 4 Úmluvy;
2. Prohlašuje jednomyslně, že nález porušení je sám o sobě dostatečným zadostiučiněním za každou morální újmu utrpěnou stěžovatelem;
3. Prohlašuje 6 hlasy ku 1,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, 200 (dvě stě) EUR jako úhradu nákladů a výdajů dodatkem k 355 (tři sta padesáti pěti) EUR obdržených v rámci právní pomoci od Rady Evropy, přičemž výše uvedená částka bude převedena na slovenské koruny kurzem aplikovatelným v den vyrovnání, plus jakoukoliv daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou splatné prosté úroky z výše uvedené částky o sazbě rovnající se marginální úrokové míře pro půjčky Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body, a to během doby prodlení;

4. Zamítá jednomyslně zbývající část stěžovatelova požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 20. ledna 2004 podle ustanovení 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

1. O'BOYLE

tajemník sekce

1. BRATZA

předseda